

2 हिमाचलपंचायतनिर्वाचनम्:
एकस्मिन् क्षेत्रे सम्मिलिताः
भविष्यन्ति द्विविधानसभा-
क्षेत्रयुतानि निर्वाचनक्षेत्राणि

3 नवम्बर ७ दिनाङ्के देशस्य ५५० तः
अधिकेषु जनपदेषु १४०० तः
अधिकाः हाँकी-प्रतियोगिताः
आयोजिताः भविष्यन्ति

4 भगवद्भक्तौ विविधप्रकारकाणि
साधनानि भवन्ति, तेषु अन्यतमं
साधनं 'दास्यरतिः' इति।

तेलङ्गाना-राज्यस्य रङ्गारेड्डी-
जनपदे विहिते बस् ट्रक यानयोः
सङ्घट्टे नवदश-जनाः मृताः,
राष्ट्रपतिः प्रधानमन्त्री
उपराष्ट्रपतिः च मृतकेभ्यः
यात्रिभ्यः शोकं प्रकटितवन्तः

हिमसंस्कृतवार्ताः - तेलङ्गाना-राज्यस्य
रङ्गारेड्डी-जनपदस्य चेवेल्ला-नगरस्य
समीपे मिर्जागुडा-खानपुर-मार्गे आर. टी.
सी. बस्-यानेन सह ट्रकयानस्य सङ्घट्टः
अभवत् येन अस्यां मार्गदुर्घटनायां
नवदश-जनाः मृताः । एषा घटना
गतदिवसे प्रातः अष्ट-वादने विकराबाद-
हैदराबाद इति मार्गे अभवत् । मुख्यमन्त्री
रेवन्त-रेड्डी इत्येषः अधिकारिभ्यः
युद्धस्तरीयं चिकित्सा-साहाय्यं दातुं निर्देशं
दत्तवान्, तत्र विशेष-वैद्यकीयदलानि च
प्रेषितानि सन्ति। राष्ट्रपतिः, उपराष्ट्रपतिः,
प्रधानमन्त्री च दुःखद मार्गदुर्घटनया
मृतानां कृते शोकं प्रकटितवन्तः।
प्रधानमन्त्रिणा प्रत्येकं मृतानां निकटवर्तिनां
कृते प्रधानमन्त्री-राष्ट्रिय-सहाय्य-कोषात्
द्विलक्षं रूप्यकाणां अनुग्रहधनराशेः घोषणा
कृता अस्ति। व्रणितेभ्यः च पञ्चाशत्
सहस्ररूप्यकाणि दीयन्ते।

प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी, एक-लक्ष-कोटि-रूप्यकानां रिसर्च-
डेवलपमेंट-इनोवेशन-स्कीम-फंड इत्येतस्य अपि शुभारम्भं विहितवान्

हिमसंस्कृतवार्ताः - प्रधानमन्त्री
नरेन्द्रमोदी अकथयत् यत् देशः अधुना
प्रौद्योगिक्याः न केवलं उपभोक्ता अपितु
प्रौद्योगिकप्रगत्याः अग्रणिः अभवत्। सः
प्रोक्तवान् यत् प्रौद्योगिक्यां देशस्य प्रगतिः
दूतगत्या अग्रे वर्धते । प्रधानमन्त्री
नवदेहल्यां भारतमंडपम् इत्यत्र इमर्जिंग

साइंस एंड टेक्नोलॉजी इनोवेशन
कॉन्क्लेव 2025 इत्यस्य उद्घाटनानन्तरं
एतत् वक्तव्यं प्रायच्छत् । प्रधानमन्त्री
अकथयत् यत् सर्वकारः देशे नवाचारस्य
मॉडर्न इकोसिस्टम इत्येतत् निर्मातुं
सरलान्वेषणं केन्द्रितं करोति । सः
एतदपि सबलं प्रत्यपादयत् यत् देशे
विश्वस्य सफलतमः डिजिटल-पब्लिक-
इन्फ्रास्ट्रक्चर इति उपक्रमः निर्मितः अस्ति
। प्रधानमन्त्री देशे रिसर्च-डेवलपमेंट-
इकोसिस्टम इत्येतस्य सुदृढीकरणम्
उद्दिश्य एक-लक्ष-कोटि- रूप्यकानां
रिसर्च-डेवलपमेंट-इनोवेशन-स्कीम-फंड
इत्येतस्य अपि शुभारम्भं विहितवान् ।

राष्ट्रपति-द्रौपदी मुर्मू-वर्या देहरादूने उत्तराखंड-
राज्य-विधानसभायाः एकं विशिष्टं सत्रं सम्बोधितवती

हिमसंस्कृतवार्ताः - राष्ट्रपति-द्रौपदी
मुर्मू-वर्या देहरादूने उत्तराखंड-राज्य-
विधानसभायाः एकं विशिष्टं सत्रं
सम्बोधितवती । सा राज्यस्य निवासिभ्यः
विधायकेभ्यः च राज्यस्य स्थापनादिवसस्य
पञ्चविंशतिवर्षाणां पूर्ववसरे शुभकामनाः
प्रायच्छत् । राष्ट्रपतिवर्या विगतेषु
पञ्चविंशतिवर्षेषु उत्तराखंडस्य
सर्वोत्तमोपलब्धीनां प्रशंसां कृतवती ।

राष्ट्रपतिवर्या पर्यावरणोर्जा-पर्यटन-
स्वास्थ्य-शिक्षा-औद्योगिकानां
विकासक्षेत्रेषु राज्यस्य महत्वपूर्णप्रगतिः
प्रकाशिता । महिला-सशक्तिकरणस्य
दिशि विहितानां प्रयासानाम् अपि प्रशंसा
कुर्वत्या तया प्रोक्तं यत् सुशीला-बलूनी,
बर्छेद्री पाल, वेदना-कटारिया सदृशाः
महिलाः उत्तराखंडाय गौरवास्पदं क्षणं
प्रायच्छन् राज्यस्य वीरतायाः
आध्यात्मिकतायाः च विषये कथयन्ती
राष्ट्रपतिमुर्मू-वर्या यूनिफॉर्म-सिविल-कोड
इत्यस्य प्रतिष्ठापनं सबलं समर्थयन्ती
राज्यसर्वकारस्य विधानसभायाः च प्रशंसां
कृतवती । सा अकथयत् यत् पारदर्शितया
सामाजिक-न्यायेन च प्रेरितः विधिनियमः
उत्तराखंडस्य प्रगतिशीलं विचारं द्योतयति ।

बिहारे विधानसभानिर्वाचनस्य प्रथम चरणस्य प्रचारः समाप्तः भविष्यति

हिमसंस्कृतवार्ताः - बिहारे
विधानसभानिर्वाचनस्य प्रथम चरणस्य
प्रचारः समापनात् पूर्वं पूर्णगत्या प्रवर्तते।

प्रमुख-प्रचारकाः, एन्. डी. ए.
महागठबन्धन इत्येतयोः प्रमुखयोः
सङ्घटनयोः वरिष्ठ-नेतारः च विभिन्नेषु
निर्वाचनक्षेत्रेषु बहुविध सार्वजनिक-सभाः
आयोजयन्ति। अस्मिन् चरणे गुरुवासरे
अष्टादश-मण्डलेषु एकविंशत्यधिकैकशतं
निर्वाचनक्षेत्रेषु मतदानं भविष्यति ।
जनतादलस्य अध्यक्षः मुख्यमन्त्री च
नितीशकुमारः भागलपुरनगरे
निर्वाचनसमारोहं सम्बोधयन् प्रोक्तवान् यत्,
तस्य नेतृत्वे बिहारराज्यं विकासस्य मार्गं
प्रगतिं कुर्वन् अस्ति । श्रीनीतीश-कुमारः
अवदत् यत् प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना
बिहारस्य कृते विविधाः विकासपरियोजनाः
उपहाररूपेण दत्ताः सन्ति । सः अवदत् यत्
यदि एन्. डी. ए. पुनः सत्तां प्राप्नुयात् तर्हि
विकासकार्याणां गतिः इतोऽपि त्वरिता

भविष्यति । आर्. जे. डी. दलस्य नेता
तेजस्वी-प्रसाद यादवः भोजपुरे
निर्वाचनसमारोहं सम्बोधितवान् । बिहार-
राज्ये राजनैतिकपरिवर्तनम् निश्चितम्
अस्ति, अस्मिन् समये जनाः महाघटवन्धनं
सत्तां प्रदातुं समुस्तुकाः सन्ति इति सः
उदघोषयत्। एन्. डी. ए. पक्षतः,
प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी, केन्द्रीय-गृहमन्त्री
अमितशाहः, उत्तरप्रदेशस्य मुख्यमन्त्री
योगी आदित्यनाथः भाजपा-दलस्य प्रमुख-
प्रचारकाः च अनेकाः जनसभाः
सम्बोधयिष्यन्ति। उत्तरप्रदेशस्य मुख्यमन्त्री,
बी. जे. पी. दलस्य नेता च योगी
आदित्यनाथवर्यः दरभङ्गा-नगरे जनसभां
सम्बोधितवान्। अपरत्र, एल्. जे. पी.
दलाध्यक्षः केन्द्रीयमन्त्री चचिराग पासवानः
पटना-नगरे वार्ताहरसम्मेलनं सम्बोधितवान्

सुभाषितम्
एतत्सर्वं परिज्ञाय,
वृक्षारोपं समारभेत्।
धर्मार्थकाममोक्षाणां,
द्रुमेभ्यः साधनं यतः ।।

यह सब कुछ सही प्रकार से
समझकर वृक्षारोपण के कार्य
को निष्ठापूर्वक करना चाहिए
कि वृक्षारोपण के कार्य से
धर्म, अर्थ, काम और मोक्ष ये
सभी पुरुषार्थ सिद्ध होते हैं।

हिमसंस्कृतवार्ताः
हिमसंस्कृतवार्तापत्रस्य
एकवर्षस्य सदस्यता
१०० ₹

One year subscription to the daily
Sanskrit newspaper is Only 100 Rupees
To subscribe, text us a message
saying hello on the number below.

7876636263

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे
व्याकरणत्मक-अशुद्धीनां कृते,
राजनैतिक-सांस्कृतिकविचाराणाञ्च
कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः
हिमसंस्कृतम्, प्रकाशनम्
जसवंत कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्या कोटला जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवाहरसङ्घे: त-१७७१११
सङ्कत- प्रबन्धनिदेशिका- शिवाजी शर्मा हिमसंस्कृतम्

केन्द्र-सर्वकारेण वित्त-
आयोग-अनुदानस्य
अभ्यन्तरं ग्रामीणक्षेत्रेभ्यः
अनुदानराशिः प्रदत्ता अस्ति

हिमसंस्कृतवार्ताः - केन्द्र-
सर्वकारेण चतुश्चत्वारिंशदुत्तर-
चतुश्शत-कोटिरूप्यकाणि पञ्चदश-
तमस्य वित्त आयोग-अनुदानस्य
अभ्यन्तरं ग्रामीणक्षेत्रेभ्यः
अनुदानराशिः प्रदत्ता अस्ति ।
पञ्चायतीराजमन्त्रालयेन सूचितं यत्
विंशति-जनपद-पञ्चायतानां, षण्ण-
वत्युत्तर-द्विशतं प्रखण्डपञ्चायतानां,
षट्-सहस्र-ग्रामपञ्चायतानां च कृते
द्विचत्वारिंशदधिक-त्रिशत-कोटि-
रूप्यकाणां द्वितीया अनुदानराशिः
वितरिता अस्ति ।

हिमाचलपंचायतनिर्वाचनम्: एकस्मिन् क्षेत्रे सम्मिलिताः भविष्यन्ति द्विविधानसभा- क्षेत्रयुतानि निर्वाचनक्षेत्राणि

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। पंचायतीराजमन्त्रिणा अनिरुद्धसिंहेन उक्तं यत् केषाञ्चन पंचायतानां पुनर्संरचना-नन्तरम् अनेकानि क्षेत्राणि विधानसभाक्षेत्रद्वये स्थितानि सन्ति, अतः क्षेत्राणां एकस्मिन् विधानसभाक्षेत्रे एकीकरणस्य आवश्यकता वर्तते। सः अवदत् यत् कानिचन क्षेत्राणि पूर्वमेव निर्मितानि, अन्ये तु अद्यापि निर्मितानि सन्ति। पंचायतीराजमन्त्री उक्तवान् यत् आपदाकारणात् राज्यस्य हानिः अभवत्। सः अपि अवदत् यत् राज्ये नूतनाः पंचायताः न निर्मायन्ते। सोमवासरे सचिवालये पत्रकारान् सम्बोधयन् पंचायतीराजमन्त्री अनिरुद्धसिंहः अवदत् यत् विभागाय नूतनानां पंचायतानां कृते कोऽपि प्रस्तावः न प्राप्तः, तानि निर्मातुं वित्तीयक्षमता

अपि नास्ति। पंचायतीराजमन्त्री अनिरुद्धसिंहः अवदत् यत् प्राप्तप्रस्तावेषु ५०० जनसंख्यायुक्ताः ग्रामपञ्चायताः सन्ति, अन्येषु ८०० जनसंख्यायाः सन्ति। विभागेन निर्वाचनस्य पूर्णतया सज्जता कृता। सः अवदत् यत् राज्ये आपदाविधानम् प्रचलति, राज्यसर्वकारः तस्य विषये विचारं कुर्वन् अस्ति। पंचायतीराजमन्त्री अनिरुद्धसिंहः उक्तवान् यत् कार्यं सम्पन्नमात्रेण पंचायतनिर्वाचनं भविष्यति। सः अवदत् यत् राज्यस्य पंचायतानां कार्यकालः ३० जनवरी दिनाङ्के सम्पन्नः अस्ति, अतः निर्वाचनं समये एव भविष्यति। विभागः पूर्णतया सज्जः इति सः अवदत्। समये निर्वाचनं भविष्यति। पंचायतीराजमन्त्री अनिरुद्धसिंहः अवदत् यत् १० प्रतिशतं सीमाङ्कनं कृतम् अस्ति, यत् किमपि अवशिष्टं तत् अपि सम्पन्नं भविष्यति। सः अवदत् यत् अनेकानि क्षेत्राणि नगरपालिकां प्रति गतानि, कानिचन क्षेत्राणि नगरपालिकानिगमात् ग्रामपञ्चायतानां कृते आगतानि। एतस्य समीक्षा क्रियते। पंचायतीराजमन्त्री अनिरुद्धसिंहः अपि विचारं कुर्वन् अस्ति यत् निर्वाचनं नूतनायाम् अभिसूच्यां करणीयम् अथवा रोटेसनरूपेण करणीयम्। सः अवदत् यत् नूतनपरिवर्तनस्य अनुमोदनं मन्त्रिमण्डलात् प्राप्तम् अस्ति

जयपुर-नगरे द्रुतगत्या धावमानेन डम्पर-याने दशजनाः मृताः

हिमसंस्कृतवार्ता:- जयपुर-नगरे द्रुतगत्या धावमानेन डम्पर-याने अनियन्त्रितं भूत्वा अनेकानि कार-यानानि, मोटरसाइकल-यानानि च एकैकशः आक्रान्तवत्, येन अस्यां दुर्घटनायां दश-जनाः मृताः, अन्ये त्रयोविंशति-जनाः च व्रणिताः अभवन्। हर्मदा-नगरस्य लोहा-मण्डी-क्षेत्रे एषा घटना अभवत् यदा डम्पर-यानस्य ब्रेक्स इत्येतानि विफलीभूतानि, येन एषा भीषणदुर्घटना सञ्जाता। व्रणिताः कन्वाटिया-चिकित्सालयं प्रति नीताः अपरत्र प्रायः गम्भीररूपेण व्रणिताः पञ्चजनाः एस्. एम्. एस्. चिकित्सालयं प्रति प्रेषिताः सन्ति। मुख्यमन्त्री भजन-लाल-शर्मः आहतानां समुचितचिकित्सां कर्तुं अधिकारिभ्यः निर्देशं दत्तवान्। प्रधानमन्त्री दुःखद-मार्गदुर्घटनाया मृतानां कृते शोकं प्रकटितवान्। प्रधानमन्त्रिणा प्रत्येकं मृतानां निकटवर्तिनां कृते प्रधानमन्त्री-राष्ट्रिय-सहाय्य-कोषात् द्विलक्षं रूप्यकाणां अनुग्रहधनराशेः घोषणा कृता अस्ति। व्रणितेभ्यः च पञ्चाशत् सहस्ररूप्यकाणि दीयन्ते।

मुख्यमन्त्री हिमुडा-परियोजनानां समीक्षां कृत्वा, चण्डीगढस्य समीपे नूतननगरं विकसितुं निर्दिष्टवान्

हिमसंस्कृतवार्ता:- **कार्यालयीयः** सुखविन्दरसिंहसुकखुः। **प्रतिनिधिः।** मुख्यमन्त्री हिमाचलप्रदेश- आवासनगरविकासप्राधिकरणस्य (हिमुडा) सभायाः अध्यक्षतां कृत्वा राज्ये प्रचलितानां प्रस्तावितानां च परियोजनानां समीक्षां कृतवान्। सः हिमुडा इत्यस्मै राज्यस्य जनानां वर्धमानं आवासयाचनं सुविधां च पूरयितुं चण्डीगढस्य समीपे नूतनस्य नगरस्य विकासस्य सम्भावनायाः अन्वेषणं कर्तुं निर्देशं दत्तवान्। सः शिमलानगरस्य समीपे प्रस्तावितस्य

जाठियादेवीक्षेत्रस्य समीक्षा अपि कृत्वा परियोजनायाः त्वरिततायै शीघ्रमेव परामर्शं नियुक्तुं हिमुडा इत्यस्मै निर्देशं दत्तवान्। सः अवदत् यत् शिमलानगरस्य सम्पर्दं विमुक्त्य जनानां कृते उत्तमसुविधाः प्रदातुं जाठियादेवी उपनगरं महत्त्वपूर्णां भूमिकां निर्वहति। सः अवदत् यत् टाटा- इञ्जिनियरिङ्ग- सेवाकम्पनी उपनगरस्य कृते एकं प्रारूपं निर्मितवती यत् क्षेत्रस्य सौन्दर्यं कृत्वा जनानां कृते विश्वस्तरीयसुविधाः, आवाससुविधाः च प्रदातुं शक्नुवन्ति। मुख्यमन्त्री शिमलानगरस्य विकासनगरे निर्मितस्य वाणिज्यिकसङ्कलस्य निर्माणस्य शीघ्रतायै ₹२० कोटिरूप्यकाणां विमोचनस्य आश्वासनं अपि दत्तवान्। सः अवदत् यत् प्रस्तावितं परिसरं नगरस्य आधुनिकतमभवनेषु अन्यतमं भविष्यति, यत्र सर्वकारीयकार्यालयाः, विपणिपरिसरः इत्यादयः आवश्यकताः सुविधाः च सन्ति। सुखविन्दरसिंहसुकखुः अपि आगामिनाम् आवासपरियोजनानां समीक्षां कृत्वा राज्यस्य जनानां सुविधायै परियोजनानां समये समापनस्य निर्देशं दत्तवान्।

मेलिसा-चक्रवातेन कैरिबियन्-द्वीपेषु न्यूनातिन्यून् पञ्चाशत्-जनाः मृताः

हिमसंस्कृतवार्ता:- जमैका-हैटी-क्यूबा-देशेषु विनाशक-ताण्डवानन्तरं अग्रे गच्छता मेलिसा-चक्रवातेन कैरिबियन्-द्वीपेषु न्यूनातिन्यून् पञ्चाशत्-जनाः मृताः। मृतानां सङ्ख्या वर्धितुं शक्नोति इति अधिकारिणः प्रोक्तवन्तः। गतसप्ताहे जमैका-देशे पञ्चम-श्रेण्याः विनाशकः चक्रवातः समागतः, येन द्वीपस्य षष्टि-प्रतिशततः अधिकेषु क्षेत्रेषु विद्युदापूर्तिः विच्छिन्नः अभवत्। प्रायः अर्धक्षेत्रेषु जलव्यवस्थाः अद्यापि बाधिताः सन्ति। हैटी देशे, न्यूनातिन्यून् एकत्रिंशत्-जनाः मृताः, दक्षिणप्रदेशे एकविंशति अन्ये च लुप्ताः सन्ति। क्यूबा देशे कस्यापि मृत्योः सूचना न प्राप्ता, परञ्च प्रचण्डजलप्लावनेन द्वीपस्य पूर्वभागात् पञ्चत्रिंशत्-सहस्राधिक-सप्त-लक्ष-तः अधिकाः जनाः निष्कासिताः।

भारतीयतीव्रकन्दुक-क्षेपिकायै रेणुकासिंहायै मुख्यमन्त्रिणा सुखुना एककोटिरूप्यकस्य पुरस्कारः उद्घोषितः

हिमसंस्कृतवार्ता:- डॉ. पद्मनाभः, शिमला। महिलाक्रिकेट- विश्वचषक-प्रतियोगितायां भारतस्य विजये महत्त्वपूर्णं योगदानं दत्तवत्यै भारतीय-तीव्रकन्दुकक्षेपिकायै हिमाचलबालायै रेणुकासिंहायै पुरस्काररूपेण हिमाचलसर्वकारः एककोटिरूप्यकाणि दास्यति। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुकखुः सोमवारे एतां

घोषणा अकरोत्। तेनोक्तं यत् “रोहडूनिवासिनी रेणुका ठाकुरनाम्नी बालिका तत्स्वप्नं साकारं कृतवती या प्रत्येकपर्वतीयबाला स्वप्नं पश्यति। संघर्षैः विजित्य विश्वचषकविजेतृसंघस्य अङ्गं भवितुम् एष देशस्य हिमाचलस्य च गौरवः अस्ति।” रेणुका एव दर्शयामास यत् यदि जिजीविषा विश्वासश्च भवेत्, तर्हि किमपि लक्ष्यं साध्यं भवेत्। मुख्यमन्त्रिणा रेणुका, तस्याः माता

परिवारः च अस्याः सिद्धये अभिनन्दिताः। तेनोक्तं यत् “रेणुकायाः स्वर्गस्थपिता नम्यन्ते, यतः तस्य प्रेरणा अद्य सम्पूर्णाहिमाचलस्य अभिमानम् अभवत्।” मुख्यमन्त्री सुखुः रेणुकासिंहां दूरभाषेण सम्बोधितवान्, ताम् अभिनन्दितवान् च। भारतीय-महिला-क्रिकेटसंघं विश्वचषकविजये अभिनन्द्य, रेणुकायाः तत्र प्रदर्शनम् अपि प्रशंसितवान्

पंचायतसचिवानां ३०० पदानि पूरयितुं सज्जता, वित्तविभागाय प्रेषिता सञ्चिका

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। ग्रामीणविकास एवं पंचायतीराजविभागे पंचायतसचिवानां ३०० पदानि पूरयितुं सज्जता आरब्धा अस्ति। मन्त्रिमण्डलस्य अनुमोदनानन्तरं विभागेन नियुक्तियोजनां कृत्वा प्रस्तावः वित्तविभागाय

प्रेषितः। सर्वकारीय- मार्गदर्शिकांनुसारं राज्ये ३०० पंचायतसचिवपदानि सेवा- प्रशिक्षु-आधारेण पूरणीयानि सन्ति। हिमाचलप्रदेशस्य सहस्राणि युनः चिरकालात् सर्वकारीयकार्यस्य प्रतीक्षां कुर्वन्ति। पंचायतसचिवपदं ग्रामीणक्षेत्रेषु विकासयोजनानां तथा प्रशासनिककार्यस्य क्रियान्वयनस्य मेरुदण्डं मन्यते। हिमाचले रिक्तानां पंचायतसचिवानां पदानि चरणबद्धरूपेण पूरितानि भविष्यन्ति। वर्षद्वयं यावत् कार्य-प्रशिक्षण-आधारेण सेवां कृत्वा तेषां नियमितिकरणं भविष्यति। हिमाचलस्य विभिन्नेषु विकासखण्डेषु पंचायतसचिवपदानि ८९९ रिक्तानि सन्ति। एतेषु विकासखण्डेषु पतितेषु एतादृशेषु पंचायतेषु एकः सचिवः द्वयोः त्रयोः स्थानयोः कार्यभारं पश्यति।

नवम्बर ७ दिनाङ्के देशस्य ५५० तः अधिकेषु जनपदेषु १४०० तः अधिकाः हॉकी-प्रतियोगिताः आयोजिताः भविष्यन्ति

हिमसंस्कृतवार्ता:। क्रीडायुवाकार्यमन्त्री डॉ. मनसुख मण्डविया इत्यनेन घोषितं यत् भारतीयहॉकीक्रीडायाः शतानि वर्षाणि नवम्बर ७ दिनाङ्के पूर्णानि भविष्यन्ति। अस्मिन् अवसरे देशस्य ५५० तः अधिकेषु जनपदेषु १४०० तः अधिकाः हॉकी-प्रतियोगिताः आयोजिताः भविष्यन्ति।

नवीदिल्लीनगरे पत्रकारैः सह सम्भाषणं कुर्वन् डॉ. मण्डविया अवदत् यत् अस्य उपक्रमस्य उद्देश्यं क्रीडायाः विषये जागरूकताम् उत्पायितुं, युवानां क्रीडकानां हॉकी-क्रीडां कर्तुं प्रोत्साहयितुं, देशे क्रीडासंस्कृतेः प्रचारः च अस्ति। सः अवदत् यत् एषः उपक्रमः युवानः हॉकी-क्रीडायाः इतिहासेन सह सम्बद्धतां प्राप्तुं तस्य भविष्यं च निर्मातुं प्रेरयिष्यति। मण्डवीयमहोदयेन उक्तं यत् भारतस्य कृते राष्ट्रियपरिचयस्य उत्कृष्टतायाः च प्रतीकं जातं हॉकी-क्रीडायाः शताब्दी-उत्सवः श्रद्धांजलिः अस्ति। अस्य अवसरस्य उत्सवस्य कृते नवदिल्लीनगरस्य प्रमुखध्यानचन्द्रक्रीडाङ्गणे केन्द्रीयमन्त्रिणां एकादशस्य हॉकीभारतस्य मिश्रितैक्यादशस्य च मध्ये अर्धघण्टायाः मेलः अपि भविष्यति, येन लैङ्गिकसमानता, सामूहिककार्यं, समावेशीत्वं च प्रदर्श्यते। अस्मिन् मेलने पुरुष-महिला-राष्ट्रीयदलयोः शीर्षस्थाः क्रीडकाः भागं गृह्णन्ति। आयोजनस्य समये विभिन्नपीढीनां हॉकी-कथानां योगदानस्य कृते अपि सम्मानः भविष्यति।

राष्ट्रीयैक्यदिवसस्य पूर्वसन्ध्यायाम् भोपालपरिसरे नाट्यप्रस्तुतिः सम्पन्ना

हिमसंस्कृतवार्ता:। राष्ट्रीयैक्यदिवसस्य पूर्वसन्ध्यायाम् 29 अक्टोबर् 2025 तमे दिने सायं 5:00 वादने, केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य भोपालपरिसरे मध्यप्रदेशराज्ये स्थिते प्रतिष्ठिते भवभूतिप्रेक्षागृहे भारतीयसंस्कृतिकधरोहरस्य संरक्षणसंवर्धनयोः उद्देशेन एकः भव्यः नाट्यप्रस्तुतिः सम्पन्ना। एषः महत्त्वपूर्णः आयोजनः गुजरातराज्यसंगीतनाटकाकादम्या, गान्धीनगरस्थया तत्त्वावधानात् सम्पन्नः, यस्याः अन्तर्गते सुप्रसिद्धः निर्माता-निर्देशकः, नाट्यविद्या-महोपाध्यायः श्रीवैभवकुमारः जे. राणा (नडियाद्, गुजरातम्) इत्यनेन निर्देशितं गुजरातीभाषायां रचितं नाटकं “एक हती कृष्णा” इति नामकं प्रस्तुतम्। केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः भारतसर्वकारस्य अधीनं राष्ट्रीयमहत्त्वस्य संस्थानम् अस्ति। अस्य विश्वविद्यालयस्य विजिटर् (Visitor) माननीया भारतराष्ट्रपतिः श्रीमती द्रौपदी मुर्मू, विश्वविद्यालयस्य संरक्षणं पालयन्ति। एषः संस्थानः भारतीयपरम्परागतज्ञानविज्ञान-भाषा-संस्कृति-संवर्धनाय समर्पितः अस्ति। विश्वविद्यालयस्य कुलाधिपः माननीयः केन्द्रीयशिक्षामन्त्री श्रीधरमेन्द्रप्रधानः, राष्ट्रियशिक्षानीतिः 2020 अनुगुणं संस्कृतिआधारितशिक्षायाः, भारतीयभाषानां तथा अभिव्यक्तिकला-उत्थानाय निरन्तरं कार्यरतः अस्ति। विश्वविद्यालयस्य कुलपतिः प्रो. श्रीनिवासवरखेडी (नवदिल्ली) इत्यस्य शैक्षणिकनेतृत्वेन परिसरम् अधिगतं संस्कृतभाषायाः च भारतीयज्ञानपरम्परायाः विशिष्टाध्ययनम् विस्तारं प्राप्तम्। एतस्मिन् भारतसर्वकारसंस्थाने, कार्यक्रमस्य गरिमायुक्ता अध्यक्षता विश्वविद्यालयभोपालपरिसरस्य निर्देशकः डॉ. रमाकान्तपाण्डेय इत्यनेन कृता। कार्यक्रमस्य शुभारम्भः दीपप्रज्वलनसमारोहेन अभवत्, यस्मिन् प्रभारीनिर्देशकः प्रो. सुबोधशर्मा, ज्योतिषविभागध्यक्षः प्रो. भारतभूषणमिश्रः, व्याकरणविभागस्य सहायकाचार्यः डॉ. नरेशपाण्डेय च विशिष्टतया उपस्थिताः आसन्। ततः परं, भारतीयसंस्कृतिमन्त्रालयात् (नवदिल्ली) सम्मानं प्राप्तवान् गुजरातराज्यस्य नाट्यनिर्देशकः प्रो. वैभवकुमारः जे. राणा इत्यस्मै शाल्युतकं समर्प्य विधिवत् सम्मानः प्रदत्तः। “एक हती कृष्णा”, यस्य लेखकः डॉ. प्रो. ध्वनि्लु पारेखः अस्ति, महाभारतस्य दार्शनिकभूमिकायाम् आधारितं विचारोत्तेजकं नाट्यकृतिः इति प्रसिद्धम्। अस्मिन् नाट्ये धर्मसंघर्षः, नीतिनिर्णयः, मानवीयसंवेदना च, श्रीकृष्णस्य जीवनसत्यं च गाम्भीर्येण प्रस्तुतम्। नाट्यस्य संवादाः, भावविनयः, मंचव्यवस्था, वेशभूषा तथा प्रकाशसंयोजनम् इत्येतेः दर्शकाः सम्पूर्णतया मोहिताः अभवन्। गुजरातराज्यात् आगता वैभवकुमारस्य नाट्यमण्डली — पञ्चदश कलाकारैः संयुक्ता — चरित्रानुसारं अभिनयकौशलम्, शारीरिकनाट्यभाषायां अनुशासनं च प्रदर्शनं कृतवती। तेषां नाट्यचौर्जा, संगति, चित्ताकर्षकाभिव्यक्ति च दृष्ट्वा सर्वान् दर्शकान् हृष्टान् कृतवती। उपस्थिताः शिक्षाविदः, विद्यार्थिगणः, साहित्यप्रेमिणः, पत्रकाराः च प्रस्तुतेः प्रति उत्साहपूर्वकं प्रशंसां कृतवन्तः। वक्तारः अवदन् यत् — भारतीयरंगमञ्चपरम्परा, संस्कृततथा प्रादेशिकभाषानां नाट्यविरासत् युवा-पीढ्यां सांस्कृतिकचेतनां, राष्ट्रीयैक्यं, चिंतनशीलसौन्दर्यबोधं च विकसयन्ति। एते कार्यक्रमाः अस्माकं सांस्कृतिकनिरन्तरतायाः मूलाधारभूताः सन्ति। कार्यक्रमस्य संयोजनं संस्कृतविश्वविद्यालयस्य भोपालपरिसरनिर्देशकः प्रो. रमाकान्तपाण्डेय इत्यनेन गरिमापूर्णरूपेण सम्पन्नम्। अन्ते विश्वविद्यालयप्रशासनम् नाट्यनिर्देशकं वैभवकुमारं जे. राणा इत्यं तस्य नाट्यमण्डलीं च प्रति हार्दिकं आभारं प्रकटयत्। एषः आयोजनः भारतीयरंगमञ्चीय-सांस्कृतिकविरासतस्य संरक्षणाय, सांस्कृतिकसंवादस्य प्रसारणाय, राष्ट्रीयैक्यस्य सुदृढसंकल्परूपेण च प्रतिष्ठितः अभवत्। एषः कार्यक्रमः गुजरातराज्यसंगीतनाटकअकादम्या, गान्धीनगरम्-स्थियाया प्रायोजितः

नवराज्येषु त्रिषु केन्द्रशासितप्रदेशेषु च निर्वाचनायोगस्य एसआईआर प्रक्रिया भविष्यति

निर्वाचनायोगः अद्य स्वस्य विशेषसघनपुनरीक्षणस्य (SIR) अभ्यासस्य द्वितीयचरणस्य आरम्भं करिष्यति। अस्मिन् नवराज्यानि त्रीणि च संघप्रदेशाः समाविष्टाः भविष्यन्ति, येषु प्रायः ५१ कोटिमतादातारः सन्ति। निर्वाचनसूचीनां व्यापकपुनरीक्षणस्य समाप्तिः ७ फरवरी २०२६ दिनाङ्के अन्तिमनिर्वाचनसूचिकायाः प्रकाशनेन भविष्यति। एषः एसआईआरस्य द्वितीयः चरणः अस्ति, यः पूर्वं बिहारे कार्यान्वितः आसीत्, यत्र ३० सितम्बर दिनाङ्के प्रायः ७४.२ मिलियनं नाम समाविष्टं अन्तिमनिर्वाचनसूची प्रकाशिता आसीत् अस्मिन् नूतने चरणे अण्डमान-निकोबारद्वीपाः, लक्षद्वीपः, छत्तीसगढः, गोवा, गुजरातः, केरलः, मध्यप्रदेशः, पुडुचेरी, राजस्थानः, तमिलनाडुः, उत्तरप्रदेशः, पश्चिमबङ्गः च समाविष्टाः भविष्यन्ति। तमिलनाडु, पुडुचेरी, केरल, पश्चिमबङ्गदेशेषु २०२६ तमे वर्षे विधानसभानिर्वाचनं निर्धारितम् अस्ति। अस्मिन् वर्षे असमराज्ये अपि निर्वाचनं निर्धारितम् अस्ति, परन्तु नागरिकताकानूनस्य प्रावधानानाम् अन्तर्गतं सर्वोच्चन्यायालयेन पर्यवेक्षितेन नागरिकतायाः सत्यापनस्य कारणेन अस्य चरणस्य भागः न भविष्यति। अद्यैव गणनाचरणं आरभ्य ४ दिसम्बर पर्यन्तं भविष्यति, मतदातासूची ९ दिसम्बर दिनाङ्के प्रकाशिता भविष्यति। अन्ते अन्तिमप्रकाशनं २०२६ तमस्य वर्षस्य फेब्रुवरी-मासस्य ७ दिनाङ्के भविष्यति। स्वातन्त्र्यानन्तरं एतादृशं नवमं संशोधनं भविष्यति। अन्तिमः पुनरीक्षणः २००२ तमे वर्षे २००४ तमे वर्षे च अभवत्। निर्वाचनायोगानुसारं अवैधप्रवासीनां सहितं अयोग्यनामानि अपसारयन् कोऽपि योग्यः नागरिकः सूचीतः बहिः न त्यक्तः इति सुनिश्चितं कर्तुं अस्ति प्रक्रियायां मतदातानां जन्मस्थानस्य सत्यापनम् अन्तर्भवति। एतेन अयोग्यनागरिकानां, विशेषतः बाङ्गलादेशात् म्यान्मारदेशात् च अवैधप्रवासीनां प्रकाशने साहाय्यं भविष्यति इति अधिकारिणः वदन्ति।

"लौकिकन्यायकोशः" "गोमहिषीन्यायः"

गोः महिष्याश्च मैत्री वा स्नेहो वा वैरं वा उदासीनता वा न भवति। तथैव ये पालकाः निग्रहानुग्रहयोः असमर्थाः भवन्ति तेषां सेवया किमपि प्रयोजनं न सिद्ध्यति इति अनेन बोध्यते।

डा. वर्षा प्रकाशः टोणगांवकर
पुणे, महाराष्ट्रम्

दास्यरतिः, किञ्चिच्चिन्तनम्

भगवद्भक्तौ विविधप्रकारकाणि साधनानि भवन्ति, तेषु अन्यतमं साधनं 'दास्यरतिः' इति। प्रत्येकं प्राणिनां हृदि भिन्नः भिन्नः भावः भवति, तद्भावानुगुणं हि, तत्प्रेरणया च प्राणिमात्रं लोकव्यवहारम् आचरति। एतज्जगत् भावनामाश्रित्य हि स्थितं वर्तते। अतः समस्तप्राणिनः प्रति उच्यते- 'तस्माद्भावो हि कारणम्' इति। नानाभावेषु पञ्चभावाः मुख्याः- दास्यं, सख्यं, वात्सल्यं, शान्तिः, माधुर्यञ्चेति। एषु पञ्चभावेषु इतरं सर्वे भावाः समाहिताः स्युः। यदि एते भावाः भगवदाभिमुखाः स्युः तर्हि ते परासक्तिभूताः आख्यायन्ते। एवमेव यदि ते संसाराभिमुखाः, तर्हि ते विषयाशक्तिभूताः कथ्यन्ते। एतेषु पञ्चभावेष्वपि दास्यभावो मुख्यतमः। यावत् दास्यभावः मनुष्ये न विद्येत, तावत् इतरभावाः अपि सामर्थ्यहीनाः हि कथ्यन्ते। अपितु दास्यभावः इतरभावानाम् आधारभूतः एव। यः दासः न, स भावस्य अधिकारी नैव भवितुमर्हः, सः अनधिकारी जीवने विशुद्धभावं नैव प्राप्नुयात् कदापि। यथा सूत्रं विना मालायाः अस्तित्वं न स्यात्, तथैव दासतां विना भावस्य स्थायित्वं न सम्भवेत्। अतः दास्यं हि सर्वेषाम् आधारभूतं तत्त्वं वर्तते। युगे युगे बहुभिः भाग्यशालिभिः सत्पुरुषैः दास्यभक्तिः स्वीकृता। परिणामे ते धन्यतां कृतकृत्यताञ्च गतवन्तः। अधुनापि विरलतया तत्र तत्र एतादृशाः सत्पुरुषाः उपलभ्यन्ते। एतेषु मीरा अन्यतमा, भाग्यशालिनी च। सा वारं वारम् उक्तवती यत्- 'मेरी प्रीति पुरवली मैं काई करूं' इति। तस्याः जन्मजन्मान्तरेषु एकमात्रं पतिः, यश्च गिरिधर-गोपालः- 'मीरा कहै प्रभु गिरधर नागर जनम जनम की दासी रे' इति। दास्यरतिः अपरो महदुदाहरणस्वरूपः परमभक्तः पवनपुत्रः श्रीहनुमान् विराजते-

'जेहि शरीर रति राम सों सोइ आदरहिं सुजान।

रुद्रदेह तजि नेहबस बानर भे हनुमान।।'

अतः रतिषु दास्यरतिः उत्तमोत्तमा वर्तते- 'सेवक सेव्य भाव बिनु भव न तरिअ उरगारि।' इति शम्।

गुरु - मत्स्येन्द्रनाथ - गीतम् :- एको योगी द्वारे आगतो मातः! एको योगी द्वारे आगतो मातः! भिक्षां देहि मे।

रममाणो योगिनः प्रवहद्वारि
एकदेशे न वासः कदापि
नायान्ति प्रतिदिनं हे मातः!
भिक्षां देहि मे।

मत्स्येन्द्रगुरुणा वरः प्रदत्तः
लिखति कथां रामकिशनः
तव वंशलता वर्धयेत मातः,
भिक्षां देहि मे।

मुनीनां सदा सत्या वाणी
फलं लभते यथाकर्म प्राणी
जपन्ति अलखनिस्त्रयं मातः !
भिक्षां देहि मे।

अनुवादकः- पं० जय भगवान्
शास्त्री 'कैथल' हरियाणा।
संस्कृताध्यापकः, राजकीय
वरिष्ठ माध्यमिक विद्यालयः
कठवाड़ः (कैथलनगरम्)
दूरवाणीसंख्या-9991829095
इदं गीतं 'JM SHASTRI
BIRLA' इति यूट्यूब चैनले
उपलब्धमस्ति।

दुग्धे पूतेषु लाभा भवन्तु
घृतदीपास्ते गेहे ज्वलन्तु
ग्रामदेवाः कृपां वर्षन्तु मातः !
भिक्षां देहि मे।

हास-परिहसाम्

द्वयोः सख्योः मध्ये वार्तालापम्

प्रथमा सखी- भर्तुः मनोदशा कथं वर्तते?
द्वितीया सखी- चीनदेशे निर्मितम्- इत्युक्ते
made in china.

प्रथमा सखी- किमर्थम् 🤔
द्वितीया सखी- कदा मनोदशायाः दुर्गतिः
भविष्यति इति अहं तु कदापि न ज्ञातुं
शक्नोमि 😞

पति-पत्न्योः मध्ये हास - परिहासम्

पत्नी- यदा आवां ईधनपूर्तिस्थलं (पेट्रोलपम्प)
गच्छामः तर्हि किमर्थं सदैव भवान् माम्
स्कूटरयानतः अवतर्तुं वदति?

पतिः- फलके लिखितम् अस्ति- अग्निग्रहणं कर्तुं
वस्तूनि दूरं स्थापयन्तु।

पत्नी 🤔🤔🤔🤔🤔

2.पतिः- भवती जानाति किम् यत् "प- अक्षरतः
पाकिस्तानः अस्ति, पत्नी अपि अस्ति। 🤔
पत्नी- आम्, परञ्च भवान् जानाति यत् उभयोः
शब्दयोः आरम्भः "प अक्षरतः" भवति, उभयोः
राशिः अपि समानो भवति।

अतः माम् अधिकं कष्टं मा करोतु, अन्यथा कोऽपि
न जानाति यत् एतौ कदापि युद्धस्य आरंभम्
करिष्यतः।

पतिः 🤔🤔

3 पतिः- अन्तर्जालस्य उपरि पुरुषैः निर्मित-
तांडवस्य विषये भवत्याः के अनुभवाः? अथवा के
विचाराः? इति कथयतु।

पत्नी- अस्तु, अहं वदिष्यामि- भवान् गणकयंत्रम्
इत्युक्ते calculator आनयतु, तदनन्तरं वदिष्यामि।

पतिः- गणकयंत्रं 🤔 किमर्थम्?

पत्नी- यत् अहं वदिष्यामि, तान् गणकयंत्रे
योजयतु।

पतिः- अस्तु

पत्नी- ७०% पुरुषाः धीराः, ८५% सुन्दराः, ९०%
चंचलाः, १००% प्रियाः, ७५% मधुराः चापि सन्ति,
अधुना सर्वान् योजयन्तु, भवान् अपि एतादृशः एव
अस्ति।

पतिः हृदये सुखस्य अनुभवं कृत्वा 🤔 उक्तवान्
आम्, एतत् ४२० अस्ति।

यावत् अवागच्छति 🤔 तावत् "त्वमपि तथैव
असि" उक्त्वा भार्यां पलायते। 🤔🤔🤔

पतिः- 🤔🤔🤔🤔🤔🤔

वार्ता-संवादः

नन्दिनी- नमो वः। अद्यतने 'अध्येता' इत्यस्य
वार्ता-कार्यक्रमे स्वागतं करोमि। नमस्ते
काव्ये।

काव्या- नमस्ते नन्दिनि। प्रथमं तु अहम्
एकं महत्वपूर्णं विषयं पठितवती अस्मि।
भारतीय-अन्तरिक्ष-अनुसन्धान-सङ्घटनेन
निर्मितः प्रतिस्थापनार्थः सप्तमः भू-
समकालिकोपग्रहः (GSAT-7R नामकः)
भारतीयनौसेनायै तात्कालिक-दत्तांश-सञ्चारं
वीडियो-सञ्चारं च दास्यति इति श्रुतवती
अस्मि।

नन्दिनी- शोभनं वृत्तम्। एतेन अस्माकं
नौसेनायाः बलं वर्धयिष्यते। अहं तु अन्यं
विषयं श्रुतवती अस्मि। दिल्लीनगरे केषाञ्चित्
वाहनानां निषेधः कृतः अस्ति इति।

काव्या- आम्, प्रदूषणनियन्त्रणाय एषः
आवश्यकः उपायः। किन्तु अहं अपराम् एकां
चिन्ताजनकवार्तां पठितवती अस्मि।
बिहारराज्ये मौकामा-क्षेत्रस्य अभ्यर्थी
अनन्तसिंहः जन-सूराज-कार्यकर्तुः
हत्याप्रकरणे गृहीतः अस्ति।

नन्दिनी- निर्वाचनात् पूर्वम् एतादृशी घटना
शोचनीया। किन्तु अहं एकां शोभनां वार्तां
श्रुतवती अस्मि। केरलराज्यं भारते
अत्यन्तनिर्धनतां दूरीकृतवत् प्रथमं राज्यं
जातम् अस्ति।

काव्या- एषा वार्ता तु अतीव हर्षस्य विषयः।
सर्वेषां राज्यानाम् एतत् अनुकरणीयम्।
अस्तु, अद्यतनस्य वार्ता-कार्यक्रमस्य समयः
समाप्तः। आगामिनि कार्यक्रमे पुनः
मिलामः। धन्यवादः।

नन्दिनी- धन्यवादः।

ईदर-धीरजः, हिमसंस्कृतवार्ता:

मतदानाष्टकम्

मतदानं बिना राष्ट्रं सशक्तं न भवेदिति।
सर्वेषां तु बिहाराय मतदानं विधीयताम्। 1।
लोकतन्त्राय कर्तव्यं सुशासनाय सर्वदा।
अतः सर्वे बिहाराय मतदानं विधीयताम्। 2।
बिहारस्य विकासाय संस्कृतिं रक्षणाय च।
सुनेताचयनायायं मतदानं विधीयताम्। 3।
चातुर्दिकसमुद्घर्षं बिहारस्य कृते तथा।
सेवार्थं भारतीयानां मतदानं विधीयताम्। 4।
सर्वेषां मतदातारो लोकतन्त्राय सर्वदा।
अस्माभिर्प्रीतौ नूनं मतदानं विधीयताम्। 5।
सुयोग्यानां तु कर्तव्यं जनप्रत्याशिनां सदा।
चयनं सुविकासाय मतदानं विधीयताम्। 6।
सुरक्षायव्यवस्था भूयादेशे राज्ये च सर्वदा।
सर्वत्र सुखशान्तिः स्यात्मतदानं विधीयताम्। 7।
लोके महत्वपूर्णं स्यादेकैकं तु मतं खलु।
सर्वत्र कर्तव्यं सर्वे मतदानं विधीयताम्। 8।

झाकोशः

झोपाख्यो रविरञ्जनः